

Důvěra některým institucím veřejného života

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>PI.1</i>
Termín terénního šetření:	<i>23. - 30. 6. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1062</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. 7. 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>pi30721</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Horáková</i>

V červnovém šetření provedeném v rámci projektu Naše společnost 2003 jsme zjišťovali důvěru občanů některým institucím veřejného života¹. U části těchto institucí je důvěra zkoumána opakovaně, jiné se v dotazníku objevily po delší době nebo vůbec poprvé.

Důvěra následujícím ústavním institucím je téměř pravidelnou součástí šetření CVVM, a tak její vývoj je možné dobře sledovat (viz tabulka 1). Od února 2003 došlo ke změně škály odpovědí, která je respondentům nabízena. Místo škály „rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne“ je respondentům předkládána škála „rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje“.

Tabulka 1: Důvěra obyvatel v ústavní instituce (v%)

DŮVĚRA	09/02	10/02	11/02	01/03	02/03	03/03	04/03	05/03	06/03
Prezident	45	55	58	58	-	-	64	69	63
Vláda ČR	48	48	51	49	39	47	40	36	35
Poslanecká sněmovna	32	34	36	34	28	40	32	28	30
Senát	22	23	22	23	24	27	24	22	26
Krajské zastupitelstvo	37	39	42	37	37	38	40	41	41
Obecní zastupitelstvo	-	-	-	-	61	65	63	65	65

Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“, od února 2003 pak „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“. Dopočet do 100% tvoří odpovědi „spíše ne“ a „rozhodně ne“ (respektive „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně nedůvěřuje“) a odpověď „nevím“.

Ve sledovaném období je důvěra výše zmíněným ústavním institucím poměrně stabilní. Jistý zlom lze pozorovat ve vývoji důvěry občanů prezidentovi republiky, který souvisí s koncem funkčního období Václava Havla a nástupem

¹ Otázka: „Řekněte prosím, důvěřujete či nedůvěřujete prezidentovi republiky, vládě ČR, Poslanecké sněmovně ČR, Senátu ČR, Vašemu krajskému zastupitelstvu, Vašemu obecnímu zastupitelstvu, ombudsmanovi, Ústavnímu soudu, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu.“

Václava Klause do funkce. Naše výsledky ukazují, že „odcházejícímu“ Václavu Havlovi důvěřovalo méně lidí, než „přicházejícímu“ Václavu Klausovi.

Zajímavou informací je nepochybně také podíl občanů, kteří ústavním institucím nedůvěřují (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Podíl občanů, kteří ústavním institucím nedůvěřují (v%)

NEDŮVĚRA	09/02	10/02	11/02	01/03	02/03	03/03	04/03	05/03	06/03
Prezident	52	42	42	39	-	-	29	28	33
Vláda ČR	46	48	45	47	57	49	56	63	61
Poslanecká sněmovna	62	61	58	61	68	54	64	69	66
Senát	69	68	69	70	70	64	69	72	68
Krajské zastupitelstvo	31	36	30	34	32	28	30	34	34
Obecní zastupitelstvo	-	-	-	-	29	24	27	27	27

Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „spíše ne“ a „rozhodně ne“, od února 2003 pak „spíše nedůvěřuje“ a „rozhodně důvěřuje“. Dopočet do 100% tvoří odpovědi „rozhodně ano“ a „spíše ano“ (respektive „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“) a odpověď „nevím“.

Všem ústavním institucím zahrnutým v tabulce 1 a 2 důvěřují častěji lidé, kteří svou životní úroveň označili za velmi či spíše dobrou. Lidé se špatnou životní úrovní mají naopak větší tendenci ústavním institucím nedůvěřovat.

V červnovém šetření byla občanům České republiky vůbec poprvé položena otázka, zda důvěřují ombudsmanovi.

Tabulka 3: Důvěra ombudsmanovi (v%)

	06/03
Rozhodně důvěřuje	10
Spíše důvěřuje	35
Spíše nedůvěřuje	18
Rozhodně nedůvěřuje	10
Neví	27

Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 3, důvěřuje ombudsmanovi necelá polovina občanů ČR (45%), přibližně čtvrtina respondentů ombudsmanovi nedůvěřuje (28%) a rovněž přibližně čtvrtina občanů na tuto otázku nedokázala odpovědět (27%). Důvěru ombudsmanovi relativně častěji vyjadřovali obyvatelé větších měst (od 10 do 50 tisíc obyvatel), občané ekonomicky aktivní, absolventi středních škol s maturitou a škol vysokých, lidé s dobrou životní úrovní, voliči US-DEU, ODS a ČSSD a také respondenti ve věku mezi 20 a 29 lety. Mezi respondenty, kteří ombudsmanovi nedůvěřují, se relativně častěji objevovali obyvatelé velkých měst (od 50 do 100 tisíc obyvatel), respondenti starší 60 let, dále občané se špatnou životní úrovní a voliči KSČM. Na otázku, jestli důvěřují nebo nedůvěřují ombudsmanovi, neznali odpověď relativně častěji respondenti se základním vzděláním, obyvatelé nejmenších vesnic (do 1.000 obyvatel), občané ekonomicky neaktivní, nepřiklánějící se k žádné politické straně a respondenti ve věku mezi 15 a 19 lety.

V posledním šetření CVVM jsme se respondentů rovněž ptali, zda důvěřují nebo nedůvěřují Ústavnímu soudu. Tabulka 4 ukazuje srovnání výsledků šetření z února 2002 a června 2003.

Tabulka 4: Důvěra Ústavnímu soudu (v %)

	02/02	06/03
Rozhodně důvěřuje	12	11
Spíše důvěřuje	39	36
Spíše nedůvěřuje	16	23
Rozhodně nedůvěřuje	6	11
Neví	27	19

Podíl občanů, kteří vyjádřili Ústavnímu soudu důvěru, ve srovnání s únorem 2002 mírně poklesl (o 4 procentní body) a nyní mu důvěřuje necelá polovina českých občanů (47%). 34% respondentů Ústavnímu soudu nedůvěřuje. Je to výrazně (o 12 procentních bodů) více než v únoru 2002, kdy byla identická otázka respondentům položena poprvé. Procentní podíl občanů, kteří na tuto otázku nedokázali odpovědět, je ve srovnání s únorem 2002 menší (o 8 procentních bodů), odpověď „nevím“ zvolilo v červnovém šetření 19% dotázaných.

Důvěru Ústavnímu soudu vyjadřují relativně častěji lidé s dobrou životní úrovní, absolventi vysokých škol, voliči US-DEU a KDU-ČSL, ekonomicky aktivní část populace a obyvatelé severozápadních Čech. Nedůvěru naopak respondenti starší 60 let, voliči KSČM a občané se špatnou životní úrovní. Na položenou otázku nedokázali odpovědět relativně častěji respondenti se základním vzděláním, mladí lidé ve věku 15 až 19 let, ekonomicky neaktivní občané a obyvatelé Moravskoslezského regionu.

Červnové šetření zjišťovalo důvěru obyvatel ČR Nejvyššímu kontrolnímu úřadu. Tabulka 5 zachycuje srovnání nejnovějších výsledků s předcházejícími šetřeními, ve kterých byla respondentům položena stejná otázka.

Tabulka 5: Důvěra Nejvyššímu kontrolnímu úřadu (v%)

	02/96	02/00	06/03
Důvěřuje	46	53	57
Nedůvěřuje	23	23	24
Neví	31	24	19

Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“ (respektive „rozhodně ne“ a „spíše ne“), od února 2003 pak „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“ (respektive „rozhodně nedůvěřuje“ a „spíše nedůvěřuje“).

Důvěra Nejvyššímu kontrolnímu úřadu od roku 1996, kdy se v šetření CVVM objevila poprvé, mírně stoupá a nyní NKÚ důvěřuje 57% českých občanů. Podíl respondentů, kteří NKÚ nedůvěřují, zůstává stabilní (24%) a podíl těch, kteří nevěděli jak na otázku odpovědět klesá, od února 1996 poklesl o 12 procentních bodů, takže v červnovém šetření na tuto otázku, zda důvěřují či nedůvěřují NKÚ, nedokázalo odpovědět 19% respondentů.

Relativně častěji vyjadřují NKÚ důvěru občané s dobrou životní úrovní, voliči ČSSD a KDU-ČSL, absolventi vysokých škol, lidé ekonomicky aktivní, obyvatelé větších obcí (od 2 do 5 tisíc obyvatel) a respondenti ve věku mezi 45 až 59 lety. Nedůvěru NKÚ naopak relativně častěji vyjadřovali občané se špatnou životní úrovní, obyvatelé moravskoslezského regionu a respondent ve věku mezi 30 až 44 lety. Mezi lidmi, kteří na položenou otázku neznali odpověď, se relativně častěji vyskytovali respondenti se základním vzděláním, občané, kteří se neztotožňují s žádnou politickou stranou, mladí lidé ve věku mez 15 a 19 lety a respondenti ekonomicky neaktivní.